

M. 12113:1.

Loacksakare, och naturtåkrare på Skilda öster i Sverige ^{Form. 57. 2000. 5. 18.} Byggden

De kloke var ett strä vassare, och stod på högre plan, vore fruktade
av allmänheten för sin magiska makt, och i allmänhet var de frödder
att de hade svartkonstlök, eller också hade skrivet kontrakt med
den mångfrestade namngivne potentaten, tön, den lojje, "Lusifer" ett
namn som tillkommit från den akademiska sidan, allmänheten sade
i sin vrede, Fan eller djävullen, Tön var bemärkt med många
namn. Och de som gått i kontrakt med honom och blivit hjälpta, de hade
svåra stunder, och häst när kontraktstiden var ute, eller när sjukdom
kom, och de vannade ett slut från det jordiske, då ficks "själsörjaren" ö
församlingens kyrkostående kom till den sjuka, och giva honom tröst, och
besegra motståndaren, som blev en svår kamp mot en mäktig motståndare.
För några tiotal år tillbaka var det ett allmänt tal om de som vore
rika, och inte varit så noga i handel och vandel med de jordiske
ägadelarna, att de på det sist hade en dragkamp ^{med} den mörke potentaten,
och vid dödsögonblicket, var det de som vore vid deras dödsbädd
och de vore födda en söndag, de hade förmågan att se mer av det magiska,

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 12113:2.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Att den behörande kom genom väggen och tog honom, eller en svart hund var synlig
och ej föresvar, för än den kontrakterade hade slutat sin jordiska vandring.
Sådan var folketro på tiden när man var i uppväxten, och än kan man träffa
på en och annan gammal bonde på det gamla skroket, skall man
få lite upplysning om gångna tiders förhållande, för de gamla går bort
som visste en del. Jag har från många fäder, och deras närmaste gamla
fått höra mycket om gamla ting.

I Sandåkers i Fosse Wellby socken levde för några tiotal år sedan
en klok gubbe hette Jens, ägde en vattenkvarn vid varendes Sandåkers
än. "Sandåkers mölla", benämnd Djupadalens möllan "Sandåkers
"Jensens Mylla". Han kunde bota sjukdommar "återsälla -
tjuvagods". Jens hade lärt sin konst av en gammal ^{från} klok en annan
församling. Förste gången han försökte sig på detta magiska,
var under hans tjänstetid på ett ställe i byn, hans fästernä som
han senare blev gift ^{med} tjänste också på samma ställe, Torstbonde
folket hade timmervärmader ute vid gården på en gräsklädd backa,
där varen låg till "blekning", och en natt blev de borta med en

M. 12113:3.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivs forskning
Stockholms universitet

rädda vär, och Jöns fästna blev misstänkt att hon stulit vär.

3/
Då lärde Jöns jag skall försöka att skaffa fram bevis, så hon blir fri från misstanken. En morgon stod grannbonden midt på gården till den bonden, som blivit bestulen på väven, där stod grannbonden rätt vackert och höll den stulna vävsäcken, stod som frånvarande, när bonden i gården kom ut, och gratulerade honom att han lagit hand om ^{väven} Jöns sade att detta var det första verk utav det han lärt av den kloke, men också det bästa, för han fridole sin fästna från den fula misstanken att hon stulit. Sedan gjorde han många goda saker i liknande förhållanden och botade sjukdomar. En banvakt var mycket tillsammans med "Barn äga Jenssen". En gång hade banvakten stulit och pokulerat hemma hos Jens, - när det var tid att han skulle laga sig mot hemmet, och Jens följde banvakten ut på möttegården, sade banvakten, det var synligt vad det märkte det är väl knappast jag kan hitta min tralla i detta mörkeret? Ja det skall jag om snart släcka om sade Jens! Och i det samma blev det så ljus på gården så de skulle kunna hitta en knappel sade banvakten, och bad god natt

och lika ljusst var det vid järnvägen, och hon satte sin trada på vägen
och tackade jens för hjälpen! - Jens sade vill du ha ljusst ända hem! Nej
sade bonvakten, behåll ditt ljus hemma, och bonvakten brödde så fört hon
kunde, och jag tror att mössan var ett stycke från hunden! Bonvakten
sade sedan "de va ojn djävla gubbe". Da trodde ja inte jens om!

Vid 11 års åldern fick jag på min mors insädan att sätta
'Mylle jensen i Baumagga', för hon trodde jag hade "skravlor". (En
mindre art. tuberkulos) Då fick jag göra en gångrpresentation, vi hade
gångrbillet till Försdala - Balingstöv från Hårdetorp till Sandäkra
där den betekte bodde, var åtta kilometer och så tröttsamt som det är
att gå i grus, min mor ledde gångrlän, vi fick passera förbi Sju
bonvaktstugor, och vid varje stuga kom vi i tal med bonvakten, och
visa gångrbillet, och så var det ett med det goda, vid en stuga blev
vi bjudna saft och vatten, och en annan stuga blev vi bjudna på
kaffe, men jag tänkte skall aldrig Sandäkra komma inom
räckhåll, men till slut kom vi till en gammal bondgård
med korar vid den förbiflytande äm. Och gubben kom mor

M. 12113:5.

i samspår med, jag fick göra sällskap med honom in i beredslagan,
Sedan gick gubben in ett mindre rum, det s.k. kammare, och där
gick gubben fram och tillbaka, och småpratade och då började jag också
att bli lite rädd, och som de talte om att han hade med "hin" att göra, så rätt
som det är så kommer från skre gubben ut med sällskap, men gubben
kom ensam! Och han sade skroflerna var det inte farligt med, för de
hade vi fått bot för, och vi hade också sökt för dem för några år tidigare.
Han skrev lite order på blommor han skulle plocka, plocka te på och
dricka, och de blommorna voro rödliska, johannis ör, och arnikas blommor,
de var bra för njurarna.

Jag hade i min barndom haft "skrovler", och de fick jag botade av en
bäckerinna, som bodde i Norra Skarp, där som nu som nu Bjärnens
samhälle är beläget. Jag var inte mer än sju år, när jag i sällskap
med min mor besökte denna kvinna, Hon hette "Binn" men
fick jag inte veta om henne, men hon botade barnsjukdomar. Första
jag minns av hennes ordinationer var att jag inte fick dricka "paffe",
inte nämndväst med salt i maten inte surt bröd, som var det dagliga brödet

M. 12113:6.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

på den tiden, tvätta mig om morgnarna i vatten tagits i å eller bäck s. fr.
simmande vatten, badas i saltvatten - det var de värmda och stod det i en större
träbalja, och det tvättade jag hela kroppen i, och så skulle vi plöcka osmbunka
blad och torka dem på en virke, ej i för stark sol och sedan stoppa dem
i matsassar, och lägga i säng, som jag skulle ^{ligga} på, och inte fet mat, och
vistas mycket ute i friska luften. Jag blev nu frisk och ej varit sjuk
någon gång. Det var ju en och annan sådana enkla medel som varo
en god hjälp i den tiden. Men i äldre tider fanns s. fr. kloka, som ordi-
nerade vidsteptiga läkemedel, såsom de talade om en klots krinna
i Småland botade folk för sjukdomar, att de skulle stoppa ^{av} mur-
väggarna, och lägga i vatten och dricka, och vid särskilda sjukdomar
skulle de låna ett ben på kyrkogården, när de tog ett ben på kyrkogården,
vid tillfällen när dödsgrävaren ^{grävde upp den} skulle de vid tillfälle taga ett ben, men
låna det från den döde, och på en bestämd tid bära benet tillbaka, elljest
kunde de råka ut för tårml från den döde om benet inte kom tillbaka,
som de gjorde såde de som försummade blev så förföljda av den döde
Så de blev tvungna, att gå till kyrkogården med benet.

M. 12113:7.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivs-för-
ning vid Lunds universitet

De någon "stod lite" infurra sig ofta en hel del sjuka, för att begagna sig av tillfället att söka återvinna hälsan. Man tvättade sig i likvatten, beströkt sjuka ställen med den dödes händer o.s.v. I all synnerhet barn, som hade sträver, eller ledt av lyte, blevo på detta sätt behandlade.

Ingen av den bortgångnes anhöriga vägrade en dylikt barnhäftigt gäring. Tröstom voro alla välkomna. Och för många var det en tröst, att om den avlidne icke gjort något gott medan han levde, han dock efter döden blev i tillfälle att göra det.

Magstred. Om någon tog i häftigt vid lyftande av tunga bördor kände det att magen "föll med". Den skulle då lyftas upp, vilket skedd på så sätt, att man satte eld på en ljusstump, satte sedan kornet på magen och placerade ett drickesglas över. En del av av huden pressades då upp i glaset, alldeles som vid kappning. Därigenom blev magstredet botat. Lyten voro av mångahanda slag och upptrömmo därigenom att modern under havandeskapet räddat ut för någon händelse eller intryck. Därför måste en kvinna under havandeskapet vara mycket försiktig. Lytena kunde dels vara

M. 12113:8.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

medfödda, dels av den art, att de uppenbarade sig förr sedan barnet blivit äldre. Ingen kunde bota dem utom modern. Men om man, efter det hun avlidit såg ned i graven, kommo de ohjälpligt tillbaka, och voro sedan obotliga. I regel antitade man blotta då det gällde botande av sådana åkommor, vilka man räknade som lyte. Och man kunde aldrig föreläsa en läkare, som förklarade sig inte tro på lyte. Hans auktoritet var helt fössurmen i den familjen, där man hyade tro till sådant. Han var en gudlös man, som enligt allmogens förmenande icke satte tillräckligt värde på sig till Gud eller bibel. Med en sådan vilde man icke gärna ha något att göra.

Gulst eller benämnd gula sjukdom uppträdde sig att män eller kvinnor, som angreps av nämnda ^{sjukdom} blevo gula i hya, brändes och till och med viten i ögat blev gulaktig, matthet i kroppen, då var då kvinnor som hade förmågan att bota nämnda sjukdom. En kvinna i Ballingslöv hade den förmågan, hon mätte den sjuke. Hon tog tre trädar, två grå ullgarnsträdar, och en gul träd, lade alla tre, trädarna lades tillsammans, och patienten fick sätta sig ^{med ryggen} mot henne, hon böjde vid knäna och med sina händer tryckte trädarna till vid

M. 12113:9.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivs-
forskning vid Lunds universitet

vid varje kanta, och med åt vänster ben, och stötte till varje led, ned till
till benets här, vid gånget, sedan tog hon och började igen vid hjässan, och
Samma procedur, med åt höger ben sedan tog hon mätte på de vägrätt
utsträckt armarna, började på vänster hand fingerspetsar och stötte till
varje led över ryggen och stötte till ^{var led} och kanta och ut över höger arm,
men var sjukdomen på så långt så kunde tråden sluta vid handleden,
och stundom längre upp på armen, och stundom kom de som tråden slutade
mids på ^{handen} då var det nyss börjat, sedan lade hon trådarna dubbla,
och så band ihop ^{dem} i en ring, och den trängde hon över huvudet på
dem, och med åt terappen, och så fick de trampas över ^{och spottade efter} ringen denna
procedur gjorde hon tre gånger, sedan skulle dessa trådar bindas
om vänster ben nedom knäet, i det så kallade "hose stän" (där som
strumpan bands), där fick det vara till nästa gång de skulle mätas,
och det var tre gånger, kom de en torsdag, sedan söndag, - nästa torsdag,
när de mättes då, så var tråden jämt från fingerspets över terappen
och till nästa fingerspetsar, då var sjukdomen borta, och de var bra,
och om det var från som vestrade, men bra blev de, de fick inte

M. 12113:10.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

ens fäcka för hjälpen för då miste hjälpen sin verkan, eller taga betalt, för
han sade att den han blivit bötad av, sade att på sjukdomen skulle de ej
"sko sig," för då miste den sin läkeverkan, och ingen kunde bota någon
för denna sjukdom, utan de själva kraft den! Men denna kvinnas hon bjöd
kraft på så många som kom dit, och sökte henne, De hade ett medel
mot nämnda sjukdom, och det var sju sorters örter, och det var gulmåsa-
(Frejas blomma) backstörnjon, Akersfräken, Johannis ört, röllipa, Pennyroyal,
och gul röska, som väntes på plantväggas på gamla hus, dessa örter skulle
de blanda ihop, och koka vatten och dricka te av dessa örter.

Vid sjukdomar som de i gamla tider kommit utför i väderet såsom
ett håll i bröstet eller amnosstödes i ryggen, då var det lätt attkomligaste
att söka sig, då hade de sökelse alltid hemma, ett slag som de hade var
"junderskimm." Det togs av gamla bökar som stormar väskt ihull, mellan
svartveden och träman, var en skimm arbetat massa som togs bort
och forskades, det begagnades vid sökning, en enkelare sökning, den
sjuka eller den som angripits av något som förekom i luften, de satte
ett på ett stycke av nämnda skimm, när detta var i gåden, tog de det

9

M. 12113: 11.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivs forskning
vid Lunds universitet

i ena handen, och tog det runda tre gånger rundt ikring huvudet sått, och sedan tre gånger avigt, och så inandades söten. Kunde ej sjukdomen ge sig, så fick den sjuke innan sänggåendet på kvällen, genomgå en storsötning; då lades en järnplåt på golvet med glöder på, och då hade den sjuka att i vara stjärten ställa sig över eldglöderna, och den som hade läkarens ord beord, som skulle läggas på glöderna och en "jätte" av den sjukets huvudhår skulle klippas av och läggas på glöderna, och fingermyror knut skulle läggas på glöderna! Det var en kus som skulle hjälpa!

Backstjärnan var en av dessa örter som var med vid sötningen, också som teer var det ett bland de mest rekommenderande. Tjärnan gav ett rent blod friskt från giftiga ämnen, och många flitkor drack te av tjärnan ^{och} blevo vackra, "om de voro vackra förut", och det troddes de kunde bevara ungdomen om de drack tjärnans te. I torp och bondstugor besökte de klippa tjärnans blad och kvistar och ^{lägg på} varmekärladugnar, det gav en frisk doft i rummet. En del starktfulla orämnisbor, de hängde tjärnans kvastar över staldörrar, för att fri från hävar. Ty som vederbörlig tid en sådan dörr, så hade hon, eller hon instod annat att göra än vända om.

M. 12113: 12.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folk-
ning vid Lunds universitet

Fläderhylle. Vid varje hus och gård var planterat ett fläderträd, som levererade
läkemedel från alla delar - roten gav afföringsmedel blommorna smörte,
bäsen som saft ett högt värderat läkemedel, och som blommorna söttedrivande,
Tandvärk drevs på flykten genom att skära en flisa av en fläderträst skära
hål på Tandkötet med den, och så med rätt ullgarn fastbinda den på precis
samma plats där den avskurats. Tandvärken var härmed överflyttad till
flädern. Vid förkyllningar använde man sig i regel av fläderste, eller
hylle, som denna vänt gemenligen kallades. För förkyllningen av svårare
art brukade man inma sig, vilket gick så till att man slog kokhet vatten
i pannan med hylle. Sedan skulle den sjuka lita tvundas över denna,
 varefter man bredde ett lakon, eller ullschal över detta. Om man in-
andades ångorna från detta hyllvatten ansåg man trosten skulle lossna,
och förkyllningen gå bort. Brännvin var för övrigt en vara, som man
ansåg dugde till nästan vad som helst. Händel man sig berastig på
ett eller annat sätt, stog man ett par supar sådant i varm mjölk
eller varmt kaffe, samt gick därefter till sängs, höjde fötterna dunt-
bolster över sig, så att man erhö^l en grundlig utsveining.

M. 12113:13.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folk- och
kulturhistorisk forskning vid Lunds
universitet

För öfrigt var man välförsedd med vissa läkemedel, som man själv berett. Varje sommar samlade man, och det var en omtänksam husmors uppgift att samla sådana örter och blommor, som kunde anses nyttiga för människor och djur. För kotik som äldre tids människor ofta beklagade sig över, brukade man i regel "malöstsbrännvin". Vid beredningen därav repades knopparna av malö som man ^{lade} i ett brännvinsglas. Sedan ^{man} stog av denna så omtyckta dryck på detta, varefter man i ett omklädrag svalde botemedlet, som var nog så starkt. Men i flästa fall beredde bonden sina bestar på följande sätt, han tog hela malörtständer med skäft och knoppar och stack dem ned i en stor flaska, så stod denna beredning ett par dagar, "han öste ju brännvin på flaskan". Bonden brukade varje morgon taga sig en best, - då när han tagit den sade han "a. a." detta gjorde nytta för hela dagen.

Liktosmar eller värtor för att få bort dem hade man att stjåla en bit fläsk som därmed smärja liktosmen eller värtan, det skulle man passa på när de bakade, så när ^{de} eldade i ugnen skulle de passa på när ingen såg det och pasta in fläskbiten.

M. 12113:14.

Folk. 57. 20000. 5. 18. 30894

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

i eldbrasan i bekugnen. Ett medel att bortaga värtor var att på en vit bräd
slå så många knutar som de hade värtor, och sticka på under värtan,
och bloda ner värtan på en av de gjorda knutarna på Tråden, och lägga
Tråden under en jordfast sten, men ej gå i närheten av den platsen där
Tråden blivit lagd. Blond grästopporna är en större art som kallas
"värnbiter" den myllades av folk som hade värtor på händerna, de knep
av värtan jämt med skimmeln, denna art av grästoppor är som försvararna,
de är nu sällsyna, mot som i min barndom var där gott om
sidana. Skabb var en sjukdom, som i likhet med frossor, under
äldre tid gräddes mycket. Vid botandet av denna sjukdom,
brukade man smörja kroppen med ister eller smör, varefter ugnen uppreddades.
Sedan kröp man in i denna och kvälde där till smörjelsen var inbrytningen
i kroppen. Att gå där ifrån ansågs mycket fastigt. Man botade
sig även med att de tvokte stjärnansblommor i vatten, och tvättade
hela kroppen med detta vatten, och åt krossad seravellblomma, som
var bra att taga in, en eller två teskedar ett par gånger om dagen,
det skulle vara blodrenande, och drev ut sjukdomen

M. 12113:15.

Skabb på händerna fick den, som rasade vid skatbon. Det kunde vara svårt nog att bota. Revormar botades bäst därigenom, då man första gången såg en sådan skulle man spotta på fingrarna, och gnida revormen. Man fick sedan akta sig för att onstala det för någon, ty om så skedde hjälpte inte botemedlet. Visade den förfärande tecken att utveckla sig, hade man att ligga somis på en främmande ställe och bestryka den med detta. Frostan eller "kyllern" benämnde man gemmen igen denna i äldre tider så ofta lösekommande sjukdom. Man använde här för många botemedel. Bland annat försökte man igenom en garnkärva, spräng matsels runt omkring boningshuset en torsdags eller en söndagsmorgon.

Brännstador botades bäst på så sätt, att man tvättade det skadade stället med silhake. Eller också bläck, som man berett av galläpple. Eller smorde det skadade stället med hönsfött, som alla husmödrar tog till vara vid hönsstall. Liksom gallan vid svinnstall togs tillvara att bota frostskadar galla upplöst i brännvin, och smordes på det frostskadade stället.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

14

M. 12113:16.

Bubnader: och böder fick man vara mycket försiktig med. Inger fick stöka hål på en sådan med synål, ty då kunde lätt förgift inträffa i såret utan skulle man därtill använda knappnål, eller också skära hål med en saktme. I det senare fallet hade man att sträsa så att ett bors uppstod, vilket ansågs vara av en viss betydelse.

Efter var i regel detsamma som borsöta eller någon annan bubbad i fingrarna. En häftig värk uppstod i det sjuka stället. Man trodde allmänt att sjukdomen uppstod på så sätt, att man med bors fingrarna råkade beröra en sorts maskar, som firmas under stubbar och stenar och som gementigen av allmogon brukade benämnas "grimsred" (spred = sprett). Som botemedel använde man färsk varm springösel, på den sjuka lemmen, eller och smörstugga.

Pikspöta botades därigenom att man gav det sjuka barnet stonjölle.

På enbusken växte en sorts knappar kallade "pikbär", som man äventades ansåg vara särdeles nyttiga. Man kokade dessa och gav det sjuka barnet av det därigenom uppstörma spradet. - Vask botades därigenom att man skalade aspbark, som lades i mjölk varefter man (drack denna.

15

M. 12113:17.

Form. 57. 20000. 5. 18. 18894

Gästkränning. betades därigenom, att man bränner fruk över den sjuke. Eller också invecklar man en sax i en näsduk, för den omkring den sjuke tre eller fyra gånger. För den ställning saxen intog då näsduken vecklades upp kunde man se om det var "gästkränning". (Kommit ut för en gäst i väderet när den var ute på drift.) Blåsar på tåpparna kallades "gästakryss" och betades därigenom att man beströf det onda stället med spetsen av en vänsterträrta, ett mera natur. medel var att spraya det fastsättande ämne på tåpparna, och smörja det på tåpparna.

Folkhumor. - sade när något fått utslag på tåpparna: - Du har fått en falsk "kryss." (Licka ansågs upptrömma därigenom, att man var föremål för andras samtal. Han men gissa vem det är avstannar på honom. Innan skedd detta brist därigenom att man av någon närstående blev förargad.

Halsjuka. Kände man sig träng eller såre i halsen hade man att taga vänstra strumpan, såvida denna var av ull, och binda om halsen. Låg man med en sådan natten över, var man åter bra.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 12113:18.

En naturmedel var att gurgla sig med sittake, eller koka gula
masötter, och gurgla sig med det kokta vattnet. "Willapaskott".
Broddes broddes härsöra från illasmade och broddomstummiga
lappar. Sjukdomen botades på så sätt, att man lade den utsatte
på en jäordfast sten och ströt över honom före solens uppgång
en torsdagsmorgen. Bässan skulle utom brutladdningen
innehålla kvistar av min dotters fryktbärande träd, en bit
silver, som gått i arv, samt 'ängerstål'. Med detta senare menade
man en mindre stålbit, som sprungit ut ur någon kniv
eller annat eggjärn. Sådana bitar tog allmogon alltid vara
på emedan de ansågos nyttiga vid botande av varjehandla
sjukdomar. Dessa och en hel mängd andra mer eller
mindre vidskepligheter och sedvanor använde man vid
botande av sjukdomar under äldre tider. Hjälpte inte
"hustarema" antitades någon av de kloke gubbar, eller gummar,
som förefunnos i trakten! Man brukade framhålla om tiden
var ute hjälpte varken läkare eller medeciner.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 12113:19.
Läkarekunniga gubbar och gummor i Lönne.

Form. 57. 20000. S. 48. 1929

En torpare kvinna i Battringslöv Stoby socken hade blod-
iglar hemma i stugan, förvarade på flaskor och glasburkar, där de
vistades i det vattnen de voro upptagna, en del hade de tagit i ^{den} lilla
nära intill torpstugan varande madsjön, eller benämnd "mosjön", den
sjön som folket sade att där var ingen botten i den sjön, där hade de
båda man o hustru sultit med sina bräde ben i sjön och blodiglarma,
hade kommit och sugit sig fast i deras ben, sådan var fängst metoden.
Men släkterinnan, "Södes Johanna" var mycket anlitad, det var mest
vid slag såsom blodstökning, de kom till henne, men de kom hem
och hemlade henne med stekjul, och kom iväg en mil från hemmet,
till den behövande, hon tog 25 öre för var igels arbete, men även kom
hon hjälpsbehövande hem till henne. En ^{jägar} hade jag i minna projektär
fått en landplåga, som är inte med det bästa, och när det till och
med i "katekesen" stod ett språk att om de bröt mot lagendad
stucke de till "Landagnislan", och då förstår ^{man} att även där är denna
plåga att sätta med. Men jag tog saken i egna händer och gick

FOLKLIVSARKIVET
Institution för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 12113:20.

uppg till Söders förtäring, och när jag kom in där var tre kvinnor under åderlätning, de två hade igrar på benen, och en hade två igrar på armen och den var ganska svullen, hon hade fallit och stukat armen, när hon såg mig så sade hon, ja du har nog inte haft det för godt, men då hade väskan satt sig. kela huvudet var uppsvulmit! Hon sade du får ha en par igrar som får draga ut svulsten, men det är bäst du får ha dem inne i munnen, så går det fort över, jag tyckte det såg lite äckligt ut, och hon hade ett besvär innan hon fick igen att fasta fast, sedan såg den sig fast och vänte sig tjock tills den damp ned, så ^{hon} tog igen och lade den på ett tefat med salt på, där suckade hon, krammade ut det igen Supit upp, sedan lade hon den på den flaskan hon lagit den!

19. I Västra Göttinge fanns för ^{en} del år sedan en kvinna, gementigen kallad "Iska moran" till följd därav att hon var boende i Iska by av Vossa Sandby församling, vilken också ofta var anhörd av sådana personer, som ledt av yttre krämpor. Det var enlast naturliga läkemedel, som denne begagnade, och man vet allt

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

M. 12113: 21.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
Ring vid Lunds universitet

förfärande berättar om en del värttyckade saker, som hon på sin tid ska ha gjort. Man for långa vägar för att anlita henne. Efter vad som uppgivits av dem, som ställt henne nära, var det huvudsakligen av öster o. d. som hon sammantråkade dekorer och salvor, vilka man sedan använde för att bota, framför allt sjukdomar av uvärdes art. Efter hennes död under 1880-talet, lär psalmtiken under någon tid ha upptagits av hennes dotter.

Angående östra moran också benämnd "Öste Lman" Det var en snäll välmerande bondgumma i goda omständigheter. I hennes hem träffade man nästan alltid på sjuka, och om det inte fanns bot för alla, fingo de emellertid, både smär och logi såväl som och en vänligt mottagande för övrigt..

I min uppväxt vid ett och halvt års ålder, hade min moster Kate kaffe, och på den tiden köptes kaffet på runda glasflaskor, som sattes ned i lämpliga stötkorgar, och denna kaffekorg var placerad på bordet nära i bänkträn för mig, upptäckten var gjord, och jag gjorde bänkinring på krusen och fick hela kaffeflaskan över mig och det heta kaffet över, kruset omslöt men att all tycka fick jag ej något i ögonen men en del på kroppen, men de rev tvärs av kläderna på mig, Stacks moster fick sina semmar bakad, och hon fick i ilbud till Öste moran, hon ordinerade salvor och smörjelse den långa tiden.

20